

כדי שיעשה מלאכתו צמודא שבת, שאסור לומר למחר לעשה כך, ואפילו חפץ לכתוב ספר תורה, מפני שמראה מה שיטן ונה בשבת שעושה בשביל החול, אלא יאמר נוח כי שבת היום עכ"ל, והביא המג"א דברי הספר חסידים אלו בשני מקומות, והיינו (צ"ל סוכ"א) הביא רק ריש דברי הספר חסידים, דלא יאמר בשבת נישן כדי לעשות מלאכתו בערב, (וצ"ל ס"א) הביא סיוס דברי הספר חסידים דאפילו לדבר מזה חסור, וכוונתו למשי"כ הספר חסידים (שם) דאפילו חפץ לכתוב תורה, ג"כ לא יאמר נישן כדי לכתוב ספר תורה בערב, ומוכח דעת המג"א בהבנת דברי הספר חסידים דמשום איסור ודבר דבר נגע זה, שהרי אהא דכתב המחבר (שם סע"א) דאסור לומר דבר פלוני לעשה למחר משום איסור ודבר דבר, כתב המג"א שם דאפילו לדבר מזה, ואין מקורו לדברי הספר חסידים (שם), הרי שהבין בהבנת דברי הספר חסידים דמשום איסור ודבר דבר הוא חסור.

והפמ"ג החזיק בזה בספרת האליה רבה, כמבואר להדיא בן בדבריו (במש"ל סי' ר"ל סק"א), וז"ל עיין מגן אברהם לא יאמר נישן כדי לעשות מלאכתו בערב, מכיים האליה רבה (אות ז') אפילו לכתוב תורה, אלא יאמר כי שבת היום יעו"ש, היינו שינה בשבת חטונג, דמלאכה בלאו הכי חסור להזכיר שלא יהא דבורו של שבת ככל חול, אלא אפילו לכתוב תורה דאפשר להזכיר בשבת שהם זרכי מזה באפשר, אפילו הכי עיקר השינה בשביל עונג שבת עכ"ל.

וכוונתו מבוארת דעל גוף האמירה נישן כדי שיוכלו להיות ער בערב בלא הזכרת עשיית איזה מלאכה האסורה לעשות בשבת, לכתוב זה שום איסור מחמת דברים שאסור בשבת, והיינו לא משום ודבר דבר וכשי"כ דליכא זה משום איסור ממילא חפזיך, רק משום דאין זה כבוד ועונג שבת לישן בשביל לורך מולאי שבת, כי השינה לריכא להיות משום עונג שבת, ודלא כדמוכח מדברי המגן אברהם (צ"ל ס"א) (שם) דמשום איסור ודבר דבר הוא דלתינן עלה, אלא שהיה קשה לו בדברי המג"א בשם הספר חסידים שכתב שלא יאמר נישן כדי לעשות מלאכתו בערב, והרי עיקר חידושו של הספר חסידים הוא דלתי לאשמעין להקפיד שלא יהא נראה שהשינה אינו לכבוד שבת כמו שנתבאר, ועל זה הקשה דל"כ איך תפס הספר חסידים בלשונם כדי לעשות מלאכתו בערב, הרי הזכרת מלאכה האסורה לעשות בשבת מדינא הוא דאסור משום איסור ודבר דבר, ולא משום שנראה שהשינה אינו לכבוד שבת, ולתתן זה הביא דבאליה רבה מכיים זה אפילו לכתוב תורה, והיינו דאפילו לומר נישן כדי לכתוב תורה בערב דמלאכה זו מותר להזכיר בשבת ואין זה משום ודבר דבר משום דחפזי שמים הוא, אפילו הכי חסור משום שנראה שאין השינה לכבוד שבת, ומבואר מדברי הפמ"ג כאן דלא ס"ל כתיוראו של התוספת שבת, דהיכא שאין תועלת בהאמירה בשבת, גם בלרכי מזה חסור משום דאין זה חפזי שמים.

ובן מבואר עוד דעת הפמ"ג להדיא (צ"ל ס"א סק"א) ודחה שם דברי התוספת שבת, אלא שדברי הפמ"ג שם הם בקיור נמרץ וכדרכו בקודש, ואשר על כן בנינו להעתיק לשון קדשו עם תוספת ביאור בדבריו הסתומים ולבאר כוונת קדשו, וז"ל לעשה (הוא ליון לז"ה של המג"א (שם) דקאי על דברי השו"ע (שם) דאסור לומר דבר פלוני לעשה למחר), עמ"א (ר"ל עיין מגן אברהם שכתב דאפילו דבר מזה חסור ג"כ לדבר ואין מקורו לדברי הספר חסידים (שם) שכתב דאפילו לומר נישן כדי לכתוב תורה בערב ג"כ חסור), עיין

כדי שיעשה מלאכתו צמודא שבת, שאסור לומר למחר לעשה כך, ואפילו חפץ לכתוב ספר תורה, מפני שמראה מה שיטן ונה בשבת שעושה בשביל החול, אלא יאמר נוח כי שבת היום עכ"ל, והביא המג"א דברי הספר חסידים אלו בשני מקומות, והיינו (צ"ל סוכ"א) הביא רק ריש דברי הספר חסידים, דלא יאמר בשבת נישן כדי לעשות מלאכתו בערב, (וצ"ל ס"א) הביא סיוס דברי הספר חסידים דאפילו לדבר מזה חסור, וכוונתו למשי"כ הספר חסידים (שם) דאפילו חפץ לכתוב תורה, ג"כ לא יאמר נישן כדי לכתוב ספר תורה בערב, ומוכח דעת המג"א בהבנת דברי הספר חסידים דמשום איסור ודבר דבר נגע זה, שהרי אהא דכתב המחבר (שם סע"א) דאסור לומר דבר פלוני לעשה למחר משום איסור ודבר דבר, כתב המג"א שם דאפילו לדבר מזה, ואין מקורו לדברי הספר חסידים (שם), הרי שהבין בהבנת דברי הספר חסידים דמשום איסור ודבר דבר הוא חסור.

אמנם בספר אליה רבה חולק בזה על המג"א, וכתב שהוא נמשך בזה אחר דברי הכנסת הגדולה והעולת תמיד שגם הם הבינו כן בהבנת דברי הספר חסידים, כמבואר בכנסת הגדולה (בהגהת העור שם שיטה ג') ובעולת תמיד (שם סק"ח), ושגם הוא נמשך כן בספרו אליה רבה (שם סק"ב), אבל לאחר העיון בספר חסידים נראה מבואר דלאו משום איסור ודבר דבר הוא דנגע זה, רק דכשאומר כן נישן כדי לכתוב ספר תורה למחר, נראה דאין התענוג שינה בשביל כבוד שבת רק בשביל דבר אחר, ומש"ה הקפיד הספר חסידים שלא לאמר כן, כדי שיהא נראה שהוא בשביל חטונג וכבוד שבת, אבל לאמר שיעשה המזה למחר מהיכי תיתי לאסור בזה, ואדרבה הרי מבואר בשו"ע (שם סי' ש"ו סע"ו) דחפזי שמים מותר לדבר בשבת.

אלא שנספר תוספת שבת (שם סק"א) תירץ קושיא זו, דשאני הכא מכיון שאין שום תועלת בדיבורו אפילו בחפזי שמים חסור לדבר, והא דמבואר (צ"ל ס"א) (שם) דבחפזי שמים מותר לדבר, היינו דוקא כשיש תועלת בדיבורו, ועפ"י מסיק שם בזה דאם מתיירא שמה יתגרש בדבר, ומש"ה אומר כן כדי ללרזי נפשיה שיהיה כעין נדר מותר לאמרו, דבזב הוי תועלת בדיבורו זה, וממילא הוי חפזי שמים, משא"כ כשאין לורך בדיבורו לא מקרי חפזי שמים יעו"ש.

ומ"מ על עיקר טענת האליה רבה, דמשמעות לשון של הספר חסידים מוכח דלאו משום איסור ודבר דבר הוא דלתי עלה, רק משום שמראה בעצמו דמה שיטן ונה בשבת, שעושה כן ללורך החול ואין זה כבוד שבת, על זה לא השיב כלום, ומבאר כל זה במחזית השקל (שם) ונראה מדבריו שהסכים בזה עם האליה רבה, וגם הגיה ותיקן לשונו של הספר חסידים לפי הבנת האליה רבה במשמעות לשונו, ועפ"י תיראו של התוספת שבת, ויבואר עוד לפנינו בסי"ה.

ובשו"ע הרב נראה ג"כ דנמשך בזה אחר דברי המג"א, דמשום איסור ודבר דבר הוא דלתי עלה, אלא שהחזיק בזה כשיטת התוספת שבת דהיכא שאין תועלת